

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

BİLDİRİ ÖZETLERİ PROCEEDINGS

OAS-2021

1. Otizm Araştırmaları Sempozyumu 1st Autism Research Symposium

3 Aralık/December 2021

Konya, TÜRKİYE

sempozyum.sobe.org.tr

“Bu sempozyum, Avrupa Birliğinin maddi desteği ile düzenlenmiştir. İçerik tamamıyla *Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim (SOBE) Vakfı* sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.”

OAS-2021
1. Otizm Araştırmaları Sempozyumu
Bildiri Özetleri

OAS-2021
1st Autism Research Symposium
Proceedings

İçeriklerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

İletişim

OAS-2021

1. Otizm Araştırmaları Sempozyumu

Adres: Yazır Mahallesi Sobe Sokak No. 1 Selçuklu/Konya

Telefon: 0332 251 0 251

e-mail: sempozyum@sobe.org.tr

web adresi: sempozyum.sobe.org.tr

Sivil Toplum Destek Programı

Sivil Toplum Destek Programı, T.C. Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından Avrupa Birliği desteğiyle yürütülmektedir. Programın Sözleşme Makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir. Sivil Toplum Destek Programı, STK'ların kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik yürütülen bir hibe programıdır. Sivil Toplum Destek Programının çnc döneminde verilen desteklerle STK'ların kurumsal kapasitesinin artırılması ve STK'lar arası ortaklıkların teşvik edilmesi, aktif vatandaşlık ve STK'ların karar alma süreçlerine katılımının desteklenmesi ve son olarak aktif vatandaşlık için yasal çerçevenin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sobe Elileriyle Daha Güçlü (Sobe is Stronger with Ambassador) Projesi

“Sobe Elileriyle Daha Güçlü” (Sobe is Stronger with Ambassador) projesi, Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim (SOBE) Vakfının stlendiği TR2016/DG/03/A3-01/338 No.lu Hibe Sözleşmesi ile Sivil Toplum Destek Programı III kapsamında sağlanan hibe desteğiyle yürütülen bir projedir.

1. Otizm Araştırmaları Sempozyumu

“Sobe Elileriyle Daha Güçlü” (Sobe is Stronger with Ambassador) projesinin faaliyetleri arasında yer alan 1. Otizm Araştırmaları Sempozyumu, 3 Aralık 2021 tarihinde Konya'da SOBE Vakfı Konferans Salonunda yüz yüze ve çevrim içi opsiyonuyla birlikte düzenlenmiştir. Sempozyum, sağladığı tüm imkanlar ve promosyon ürünleri de dahil olmak üzere tüm katılımcılar için ücretsiz düzenlenmiştir.

Hakem Listesi

Prof. Dr. Ali ERBAŞI	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Harun UĞUZ	Konya Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail SEVİNÇ	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Şafak ÜNÜVAR	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Şükrü TORUN	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Uğur ARSLAN	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Zeynep TEZEL	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Emre ÜNLÜ	İzmir Demokrasi Üniversitesi
Doç. Dr. Ercan SALGAR	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Gökhan KAYILI	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Hayriye SAĞIR	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Semih BÜYÜKİPEKCI	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Serenat İSTANBULLU	İzmir Demokrasi Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Füsun ÜNAL	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi N. Evra GÜNHAN ŞENOL	İstanbul Medipol Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Onat ÇETİN	Yalova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Turgut KARABULUT	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf UZUN	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Osman ÜNÜVAR	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Gözde KARABULUT	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Öğr. Gör. Ali KELEŞ	Selçuk Üniversitesi
Öğr. Gör. Bayram Sönmez ÜNÜVAR	KTO Karatay Üniversitesi
Öğr. Gör. Tuğçe SOYLAMIŐ	Üsküdar Üniversitesi
Arş. Gör. Seda KOÇAK	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Katkı sağlayan tüm hakemlerimize şükranlarımızı sunarız.

Liste, unvan ve alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir.

Sempozyum Kısa Programı

3 Aralık 2021

09.45-10.00	Açılış ve Açılış Konuşması
10.00-12.00	1. Oturum (Otizm ve Eğitim)
12.00-13.30	Öğle Yemeği
13.30-15.30	2. Oturum (Otizm ve Sağlık)
15.30-15.45	Kahve Arası
15.45-17.30	3. Oturum (Otizm ve Sosyoloji)
17.30-17.40	Kapanış

Sempozyum Programı

3 Aralık 2021

Açılış

3 Aralık 2021 saat 09.45-10.00

09.45-09.47	Açılış (Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı)
09.48-09.49	Kamu Spotu
09.50-10.00	Açılış Konuşmaları - Mustafa AK (Vakıf Başkanı-Proje Yetkilisi) - Prof. Dr. Ali ERBAŞI (Selçuk Üniversitesi) (Moderatör)

1. Oturum (Otizm ve Eğitim)

3 Aralık 2021 saat 10.00-12.00

Otizmlili Bir Bireyin Müziksel Akademik Kariyeri: Bir Vaka İncelemesi

(Yüzyüze)

Yüksek Lisans Öğrencisi Recep Ege ALTINCIÖĞLU

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Orçun BERRAKÇAY

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzikoloji Anabilim Dalı

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Aşamalı Yardım Öğretim Yönteminin Rol Oyun Becerisinin Öğretimine Etkililiği

(Yüzyüze)

Öğretmen Şerife KÜÇÜKŞANTÜRK

Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı/Sobe Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Öğretmen Sena Nur GÜLMEZ

Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı/Sobe Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Öğretmen Müge Nur MUTLU

Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı/Sobe Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Özel Eğitim Öğretmenleri ve Annelerin Otizmlili Çocuklarda Cinsel Eğitime Yönelik Tutumları ile Karşılaştıkları Cinsel Davranış Sorunları ve Çözüm Stratejileri

(Online)

Prof. Dr. S. Sunay YILDIRIM DOĞRU

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

Uzman H. Bilge DOĞRU

Dokuz Eylül Üniversitesi

Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Bireylerde Sınıf İçinde/Dışında Karşılaşılan Problem Davranışlara Yönelik Öğretmenlerin Kullandığı Davranış Değişirme Stratejileri

(Online)

Öğretmen Banur DUMAN

Doğubeyazıt Özel Eğitim Uygulama Okulu

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Taklit Becerisinin Öğretimi

(Online)

Öğr. Gör. Tuğba AKTAŞ NEŞE

Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü

Eğitimci Hümevra TURAN

Piramit Akademi

Otizmlilerin Üniversite Eğitim Modeli: Yaşar Üniversitesi Müzik Bölümü Örneği
(Online)

Dr. Öğr. Üyesi Orçun BERRAKÇAY

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzikoloji Anabilim Dalı

İlkokul Çağına Gelmiş Otizm Tanısı Olan Bireylerde Adımlama ile İlgili Bazı Parametrelerin İncelenmesi

(Yüzyüze)

Öğr. Gör. Ali KELEŞ

Selçuk Üniversitesi, Karapınar Aydoğanlar Meslek Yüksekokulu

Arş. Gör. Selman KAYA

Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve Antreman Bilimleri Anabilim Dalı

---

2. Oturum (Otizm ve Sağlık)

3 Aralık 2021 saat 13.30-15.30

Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Farklı Grupların Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Grupla Çocuk Uyumu ve Anne Baba Yeterliği Açısından Karşılaştırılması

(Online)

Arş. Gör. İlayda ÇELİK

İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Arş. Gör. Senanur KAHRAMAN BEĞEN

İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Arş. Gör. Yuşa BAŞOĞLU

İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Odyoloji Bölümü

Arş. Gör. Mücteba Fatih ÇETİNER

İzmir Tınaztepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Misafir Öğr. Gör. Arusyak SAFA JAMILABADI

İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Selim ÜNSAL

İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Çocuk Hekimi Gözüyle Otizm Spektrum Bozukluğu: Gelişimsel Pediatri Polikliniğinde OSB Tanısı Alan Vakaların İncelenmesi

(Online)

Arş. Gör. Ayşe METE YEŞİL

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı

Arş. Gör. Emel ÖMERCİOĞLU

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı

Prof. Dr. Elif N. ÖZMERT

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı

Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu Tüketimi ve Otizm

(Online)

Arş. Gör. Didem YANGIN

Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Otizm ve Mikrokimerizm İlişkisi

(Online)

Prof. Dr. Osman DEMİRHAN

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Otizimli Çocukların Ebeveynleri İçin Ebeveyn Yeterlilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

(Online)

Arş. Gör. Dr. Çiğdem ERDOĞAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Öğr. Gör. Sibel SERAP CEYLAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Prof. Dr. Türkan TURAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Pediatric Hemşireliği Dersi Alan Öğrencilerin Merhamet Düzeyleri ve Otizme Karşı Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

(Online)

Arş. Gör. Dr. Çiğdem ERDOĞAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Öğr. Gör. Sibel SERAP CEYLAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Behavioral Changes in a Valproic Acid-Induced Autism Model in Rats

(Online)

Arş. Gör. Hasan ÇALIŞKAN

Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı

Uzm. Dr. Merve Deniz DEĞİRMENÇİ

Eskişehir Şehir Hastanesi

Cerebrospinal Fluid Alterations Reported in Autism Studies, Potential Biomarkers

(Online)

Uzm. Dr. Merve Deniz DEĞİRMENÇİ

Eskişehir Şehir Hastanesi

Arş. Gör. Hasan ÇALIŞKAN

Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Ana Bilim Dalı

---

3. Oturum (Otizm ve Sosyoloji)

3 Aralık 2021 saat 15.45-17.30

Temple Grandin Filmi: Farklı Ama Eksik Değil

(Yüzyüze)

Doktora Öğrencisi Nur ÖZDEMİR

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı

Otizimli Çocuğu Olan Ailelerin Yaşadıkları Güçlüklerin İncelenmesi

(Yüzyüze)

Arş. Gör. Dr. Kübra ARSLAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Otizmli Birey Ailelerinin En Uygun Rehabilitasyon Merkezi Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

(Yüzyüze)

Yüksek Lisans Öğrencisi Nida SAK

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı

Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Kamu Yönetim Kademelerinden Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma

(Yüzyüze)

Öğretmen Tuğba KÖSEOĞLU

Selçuklu Belediyesi Hoşgörü Anaokulu

Prof. Dr. Ali ERBAŞI

Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı

Türkiye’de Otizm Anneliği

(Online)

Prof. Dr. Elif YILMAZ

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin siber zorbalıkla baş etme becerilerinin incelendiği araştırmalara yönelik derleme çalışması

(Online)

Psikolojik Danışman Umut GÜLTEKİN

Milli Eğitim Bakanlığı

Dr. Öğr. Üyesi Füsun ÜNAL

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Özel Eğitim Anabilim Dalı

Özel Eğitim Kurumuna Devam Eden Öğrenci Ailelerinin Yaşadıkları Sorunlar

(Online)

Prof. Dr. Zeynep TEZEL

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Sosyal Çalışmacı Dilan KAHRAMANER

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Sosyal Çalışmacı Sümeyye YEŞİL

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Kapanış

---

3 Aralık 2021 saat 17.30-17.40

17.30-17.31 Kamu Spotu

17.32-17.40 Kapanış Değerlendirmesi

İçindekiler

Hakem Listesi.....	III
Sempozyum Kısa Programı.....	IV
Sempozyum Programı	V
İçindekiler.....	IX
Bildiri Özetleri.....	XI
1. Oturum (Otizm ve Eğitim)	1
Otizmlı Bir Bireyin Müziksel Akademik Kariyeri: Bir Vaka İncelemesi.....	2
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklara Sembolik Oyun Becerisinin Öğretiminde Aşamalı Yardımla Öğretim Uygulamalarının Etkililiği.....	4
Özel Eğitim Öğretmenleri Ve Annelerin Otizmlı Çocuklarda Cinsel Eğitime Yönelik Tutumları İle Karşılaştıkları Cinsel Davranış Sorunları Ve Çözüm Stratejileri	6
Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Bireylerdesınıf İçinde/Dışında Karşılaşılan Problem Davranışlara Yönelik Kullanılan Davranış Değiştirme Stratejileri.....	7
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Taklit Becerisinin Öğretimi	8
Otizmlı Bireylerin Üniversite Eğitim Modeli: Yaşar Üniversitesi Müzik Bölümü Örneği ...	9
İlkokul Çağına Gelmiş Otizm Tanısı Olan Bireylerde Adımlama İle İlgili Bazı Parametrelerin İncelenmesi	11
2. Oturum (Otizm ve Sağlık).....	13
Dil Ve Konuşma Bozukluğu Olan Farklı Grupların Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Grupla Çocuk Uyumu Ve Anne Baba Yeterliği Açısından Karşılaştırılması	14
Çocuk Hekimi Gözüyle Otizm Spektrum Bozukluğu: Gelişimsel Pediatri Polikliniğinde Osb Tanısı Alan Vakaların İncelenmesi.....	16
Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu Tüketimi Ve Otizm.....	18
Otizm Ve Mikrokimerizm İlişkisi	19
Otizmlı Çocukların Ebeveynleri İçin Ebeveyn Yeterlilik Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması	20
Pediatri Hemşireliği Dersi Alan Öğrencilerin Merhamet Düzeyleri Ve Otizme Karşı Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	22
Sıçanlarda Valproik Asit İle Oluşturulmuş Otizm Modelinde Davranışsal Değişiklikler ...	24
Otizm Çalışmalarında Bildirilen Beyin Omurilik Sıvısı Değişiklikleri: Potansiyel Biyobelirteçler	26
3. Oturum (Otizm ve Sosyoloji)	28
Temple Grandin Filmi: Farklı Ama Eksik Değil	29
Otizmlı Çocuğu Olan Ailelerin Yaşadıkları Güçlüklerin İncelenmesi	30
Otizmlı Birey Ailelerinin En Uygun Rehabilitasyon Merkezi Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi.....	32

Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Kamu Yönetim Kademelerinden Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma.....	33
Türkiye’de Otizm Anneliği	35
Otizm Spektrum Bozukluğu Ve Siber Zorbalık İle İlgili Araştırmalara Yönelik Derleme Çalışması	36
Özel Eğitim Kurumuna Devam Eden Öğrenci Ailelerinin Yaşadıkları Sorunlar	37

OAS-2021
1. Otizm Araştırmaları Sempozyumu
1st Autism Research Symposium

Bildiri Özetleri

Proceedings

1. Oturum (Otizm ve Eğitim)

<i>Bildiri Numarası</i>	<i>Bildiri Başlığı</i>	<i>Bildiri Yazar(lar)ı</i>
OAS-101	<i>Otizimli Bir Bireyin Müziksel Akademik Kariyeri: Bir Vaka İncelemesi</i>	<i>Recep Ege ALTINCIÖĞLU Orçun BERRAKÇAY</i>
OAS-116	<i>Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Aşamalı Yardım Öğretim Yönteminin Rol Oyun Becerisinin Öğretimine Etkililiği</i>	<i>Şerife KÜÇÜKŞANTÜRK Sena Nur GÜLMEZ Müge Nur MUTLU</i>
OAS-108	<i>Özel Eğitim Öğretmenleri ve Annelerin Otizimli Çocuklarda Cinsel Eğitime Yönelik Tutumları ile Karşılaştıkları Cinsel Davranış Sorunları ve Çözüm Stratejileri</i>	<i>S. Sunay YILDIRIM DOĞRU H. Bilge DOĞRU</i>
OAS-109	<i>Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Bireylerde Sınıf İçinde/Dışında Karşılaşılan Problem Davranışlara Yönelik Öğretmenlerin Kullandığı Davranış Değiştirme Stratejileri</i>	<i>Banur DUMAN</i>
OAS-115	<i>Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Taklit Becerisinin Öğretimi</i>	<i>Tuğba AKTAŞ NEŞE Hümevra TURAN</i>
OAS-120	<i>Otizimli Bireylerin Üniversite Eğitim Modeli: Yaşar Üniversitesi Müzik Bölümü Örneği</i>	<i>Orçun BERRAKÇAY</i>
OAS-122	<i>İlkokul Çağına Gelmiş Otizm Tanısı Olan Bireylerde Adımlama ile İlgili Bazı Parametrelerin İncelenmesi</i>	<i>Ali KELEŞ Selman KAYA</i>

OTİZMLİ BİR BİREYİN MÜZİKSEL AKADEMİK KARIYERİ: BİR VAKA İNCELEMESİ

Recep Ege ALTINCIOĞLU

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi

E-mail: z.koyunseven@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-1624-8620

Dr. Öğr. Üyesi Orçun BERRAKÇAY

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzikoloji Anabilim Dalı

E-mail: tenorcun@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-6200-9698

Özet: Otizmlı bireylerin hayat kalitesinin yükseltilmesi hem toplumsal farkındalığın arttırılması hem de aile-eğitimci iş birliğinin oluşturularak eğitim sürecinin kararlı bir şekilde sürdürülmesi ile sağlanır. Gelişimsel bir bozukluk olan otizmde erken tanı çok önemlidir. Erken tanı alan otizmlı bireyler yoğun bir şekilde birebir özel eğitim almalıdırlar. Böylelikle ailelerin ve eğitimcilerin desteği ile kendilerini ifade edebilecek duruma gelebilmektedirler. Yeteneklerinin de küçük yaşta keşfedilmesiyle birlikte doğru bir eğitim aldıklarında akademik yaşamları sürdürebilir hale gelebilmektedirler. Bu çalışmanın amacı, otizmlı bir bireyin müziksel akademik kariyerinin oluşturulma sürecini incelemek ve aile-eğitimci iş birliğini ortaya koymaktır. Örneklemimiz vaka, 2 yaşındayken otizm tanısı almış ve özel eğitime başlamıştır. Annesinin müziğe yeteneğini fark edip özel müzik dersleri aldırmasıyla müzik eğitimine başlamıştır. Müziğe olan özel yeteneği doğrultusunda İzmir Kemalpaşa Ümran Baradan Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü sınavlarına girmiş ve kazanmıştır. Lise eğitimini tamamladıktan sonra üniversite sınavından baraj puanını almış ve İzmir’de Yaşar Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü (Opera-Şan) yetenek sınavını kazanarak lisans eğitimine başlamış ve başarılı bir şekilde üniversiteden mezun olmuştur. Müzik eğitimcisinin yönlendirmesiyle Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bölümü yüksek lisans sınavını kazanarak lisansüstü eğitime başlamıştır ve halen devam etmektedir. Bu akademik başarı otizmlı çocukları olan başka ailelere örnek oluşturmakta ve motivasyonlarını arttırmaktadır. Kendisi gibi otizmlı bireylere müzik dersi vermek ve onların eğitim hayatlarına katkı sağlamak hedefleri arasındadır. Toplumsal farkındalığın arttırılmasıyla birlikte otizme karşı bakış açısının olumlu yönde değişmesi üniversite eğitim süreçlerine olumlu yansımıştır. Ayrıca aile-eğitimci iş birliği de akademik başarısını arttıran bir unsur olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik kariyer, otizm, müzik, eğitim.

MUSICAL ACADEMIC CAREER OF AN INDIVIDUAL WITH AUTISM: A CASE STUDY

Abstract: Increasing the quality of life of individuals with autism is achieved both by raising social awareness and by establishing a family-educator cooperation and maintaining the education process in a determined manner. Early diagnosis is very important in autism, which is a developmental disorder. Individuals with early diagnosis of autism should receive intensive one-on-one special education. Thus, they are able to express themselves with the support of their families and educators. With the discovery of their talents at a young age, they can continue their academic life when they receive the right education. The aim of this study is to

examine the process of forming the musical academic career of an individual with autism and to reveal the family-educator cooperation. In our sample, the case was diagnosed with autism at the age of 2 and started special education. He started music education when his mother noticed his talent for music and took private music lessons. In line with his special talent for music, he entered and won the İzmir Kemalpaşa Ümran Baradan Fine Arts High School Music Department exams. After completing his high school education, he got the dam score in the university exam and started his undergraduate education by passing the talent exam of Yaşar University, Faculty of Art and Design, Music Department (Opera-Singing) in İzmir, and successfully graduated from the university. With the guidance of his music educator, Afyon Kocatepe University Social Sciences Institute Music Department passed the graduate exam and started his graduate education and still continues. This academic success sets an example for other families with autistic children and increases their motivation. It is among his goals to give music lessons to individuals with autism like him and to contribute to their education life. With the increase in social awareness, the positive change in the perspective towards autism has reflected positively on the university education processes. In addition, family-educator cooperation has also been a factor that increases academic success.

Keywords: Academic career, autism, music, education.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARA SEMBOLİK OYUN BECERİSİNİN ÖĞRETİMİNDE AŞAMALI YARDIMLA ÖĞRETİM UYGULAMALARININ ETKİLİLİĞİ

Şerife KÜÇÜKŞANTÜRK

Özel Eğitim Öğretmeni, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı
E-mail: santurkserife@gmail.com

Sena Nur GÜLMEZ

Okul Öncesi Öğretmeni, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı
E-mail: nurgulmez42@gmail.com

Müge Nur MUTLU

Okul Öncesi Öğretmeni, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı
E-mail: mugenurmutlu@gmail.com

Özet: Otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan çocukların temel özelliklerinden birisinin sembolik oyun becerilerinde yaşadıkları yetersizliklerdir. Bu özellik tarama ve tanılayıcı araçlarda da kullanılmaktadır. Çünkü bu alanda yaşadıkları yetersizlikler onların bilişsel, sosyal, dil becerilerini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle OSB olan bireylere yönelik hazırlanan eğitim programlarında sosyal beceri, iletişim becerileri gibi alanlara öncelik verildiği görülmektedir. Onların bu alanda becerilerini geliştirmede en çok kullanılan becerilerden birisi de oyun becerileridir. Oyun, çocuğun yaşadığı dünyayı tanınması, fark etmesi, yaratıcılığını geliştirmesi, yeteneklerini fark etmesi ve duygularını ifade etmesi için kullandığı bir iletişim türüdür. Normal gelişim gösteren çocuklarda olduğu gibi otizmlili çocukların gelişimlerini desteklemede, onların akranlarıyla olan etkileşimlerini geliştirmede önemli bir araçtır. Otizmlili çocuklar oyun materyalleriyle işlevsel oynamamakta, oyun içerisindeki görevleri ve rolleri anlamakta sınırlılıklar yaşamaktadır. Bu çalışmanın amacı; otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda aşamalı yardımın rol oynama becerilerindeki etkililiğini gözlemlemektir. Bu çalışmada otizmlili çocuklara sembolik oyunu öğretmek amacıyla yanlışsız öğretim yöntemlerinden aşamalı yardım öğretim yöntemi kullanılmıştır. Aşamalı Yardım Öğretim yönteminde; öğretmen öğretime kontrol edici ipucu sunarak başlar ve zamanla kontrol edici ipucunu ortadan kaldırır. Bu yöntemi diğer öğretim yöntemlerinden ayıran nokta, öğretmenin öğrencinin gösterdiği performansa bağlı olarak kontrol edici ipucu türü ve miktarına ilişkin anlık kararlar almasıdır. Çalışmada Tek Denekli Araştırma Yöntemi kullanılmıştır. Çalışma, Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfında bulunan beş yaşında iki akran öğrenci ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda, rol oynama becerisi öğretiminde, aşamalı yardım ile öğretim yönteminin etkililiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aşamalı yardım, sembolik oyun.

EFFIENCY OF EDUCATIONAL PRACTICES WITH STAGED ASSISTANCE IN TEACHING SYMBOLIC PLAY SKILLS TO CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER

Abstract: They are deficiencies in the symbolic games of basic education with autism spectrum disorder. (ASD) This feature is also used in scanning and diagnostic tools. Because the inadequacies they experience in this area can negatively affect their cognitive, social and language skills. For this reason, it is seen that in the education programs prepared for individuals with ASD, priority is given to areas such as social skills and communication skills. One of the most used skills in developing their skills in this area is game skills. Play is a type of

communication that the child uses to recognize and realize the world he lives in, to develop his creativity, to realize his abilities and to express his feelings. It is an important tool in supporting the development of children with autism and improving their interactions with their peers, as in children with normal development. Children with autism do not play functionally with game materials and have limitations in understanding the tasks and roles in the game. The aim of this study is to observe the effectiveness of progressive assistance on role playing skills in children with autism spectrum disorder. In this study, gradual help teaching method, one of the error-free teaching methods, was used in order to teach symbolic play to children with autism. In the Gradual Assistance Teaching method; The teacher starts teaching by presenting the controlling cue and gradually eliminates the controlling cue. The point that distinguishes this method from other teaching methods is that the teacher takes instant decisions regarding the type and amount of controlling hints depending on the student's performance. Single Subject Research Method was used in the study. The study was conducted with two-five-year old peer students from the Selcuklu Individuals with Autism Education Foundation. As a result of the research, the effectiveness of the gradual assisted teaching method in teaching role playing skills was observed.

Keywords: Progressive help, symbolic game.

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİ VE ANNELERİN OTİZMLİ ÇOCUKLARDA CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI İLE KARŞILAŞTIKLARI CİNSEL DAVRANIŞ SORUNLARI VE ÇÖZÜM STRATEJİLERİ

Prof. Dr. S. Sunay YILDIRIM DOĞRU

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

E-mail: sunay.dogru@deu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0573-0128

H. Bilge DOĞRU

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Anabilim Dalı

E-mail: haticebilge.dogru@ogr.deu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-7894-9270

Özet: Bu çalışmanın amacı, özel eğitim öğretmenleri ve annelerin otizmlı çocukların cinsel eğitime yönelik görüşleri ile karşılaştıkları cinsel davranış sorunlarına ilişkin çözüm stratejilerini değerlendirmektir. Çalışma betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya 55 özel eğitim öğretmeni ve anne katılmıştır. Çalışmanın verileri “Cinsel Davranış Sorunları Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Görüşmeler şartlara göre yüz yüze ve online sistem üzerinden yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenler ve anneler özel gereksinimli çocuklarda sıklıkla; masturbasyon, sürtünme, teşhir, dokunma, dokunulmasını isteme, izleme gibi cinsel davranış problemlerine rastladıklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın bulgularında özel gereksinimli çocuklarda en çok “dokunma” cinsel davranış problemi ile karşılaşıldığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin %96’sının özel gereksinimli bireylerin cinsel eğitimi konusunda bilgi eksiklikleri olduğunu ve bu konuda bilgi almaları gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu eğitimi kendileri verme konusunda isteksiz olduklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özel gereksinim, cinsel eğitim, problem davranış, otizm.

THE OPINIONS OF SPECIAL EDUCATION TEACHERS AND MOTHERS OF AUTISTIC CHILDREN TOWARDS SEXUAL EDUCATION AND THE SOLUTION STRATEGIES FOR THE SEXUAL BEHAVIOR PROBLEMS IN AUTISM

Abstract: The aim of this study is to evaluate the opinions of special education teachers and mothers of autistic children towards sexual education and the solution strategies for sexual behavior problems that they encounter. The study was conducted by using survey research, one of the descriptive research methods. In the study, 55 special education teachers and mothers were participated. The data of the study were collected by using "Sexual Behavior Problems Interview Form". The interviews were made face-to-face and in the online system, depending on the conditions. Participants stated that they encountered less sexual behavior problems of autistic children such as masturbation, friction, exposure, touching, asking to be touched, and watching. In the findings of the study, it was seen that the most common sexual behavior problem was “touching” in children with autism. In addition, % 96 of teachers think that there is a lack of information about the sexual education of individuals with autism and that they should get information on this subject. However, they stated that they were unwilling to provide sexual education themselves to children with autism.

Keywords: Special needs, sexual education, behavior problem, autism.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNA SAHİP BİREYLERDESİNİF İÇİNDE/DIŞINDA KARŞILAŞILAN PROBLEM DAVRANIŞLARA YÖNELİK KULLANILAN DAVRANIŞ DEĞİŞTİRME STRATEJİLERİ

Banur DUMAN

Özel Eğitim Öğretmeni, Doğubeyazıt Özel Eğitim Uygulama Okulu
E-mail: banurduman@gmail.com

Özet: Özel gereksinimli bireylerde okul ortamında, evde, oyun ortamında vb. çeşitli ortamlarda problem davranışlarla karşılaşmaktadır. Otizm spektrum bozukluğuna sahip bireylerde de problem davranışlar sıklıkla görülmektedir. Problem davranışlar çeşitli faktörlere bağlı olarak ortaya çıkmakta ve devam etmektedir. Problem davranışların azaltılmasında ve problem davranışın yerine getirilecek davranışların arttırılmasında problem davranışın türüne göre çeşitli davranış değiştirme teknikleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de ve yurt dışında problem davranışlarla ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiş ve özel eğitim okullarında otizmlili bireylerle çalışan öğretmenlerin kullandığı davranış değiştirme stratejilerini belirlemek için anket, görüşme ve gözlem oturumları gerçekleştirilmiştir. İncelenen araştırmalarda problem davranışlarda kullanılan davranış değiştirme tekniklerini ve yöntemlerinin neler olduğu saptanmaya çalışılmış ve yapılan gözlem, görüşme, anket sonuçlarıyla öğretmenlerin kullandığı stratejilerin neler olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırmada 25 katılımcıya ulaşılmıştır. Genellikle öğretmenlerin problem davranış esnasında birbirine benzer yöntemleri kullandıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel gereksinimli birey, otizm spektrum bozukluğu, problem davranışlar, davranış değiştirme teknikleri.

AUTISM SPECTRUM DISORDERS WITH IN INDIVIDUALS BEHAVIOR- CHANGING STRATEGIES USED IN PROBLEM BEHAVIORS

Abstract: Special needs individuals in the school environment, at home, in the game environment, etc. Problem behaviors are encountered in various environments. Problem behaviors are also frequently observed in individuals with autism spectrum disorder. Problem behaviors arise and continue depending on various factors. Various behavior modification techniques are used according to the type of problem behavior to reduce the problem behaviors and increase the behaviors to be fulfilled. In this study, studies on problem behaviors in Turkey and abroad were examined and questionnaires, interviews and observation sessions were conducted to determine the behavior change strategies used by teachers working with individuals with autism in special education schools. In the researches examined, the behavior change techniques and methods used in problem behaviors were tried to be determined and the strategies used by the teachers were tried to be determined with the results of observations, interviews and surveys. 25 participants were reached in the research. It has been determined that teachers generally use similar methods during problem behavior.

Keywords: Individual with special needs, autism spectrum disorder, problem behaviors, behavior modification techniques.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARDA TAKLİT BECERİSİNİN ÖĞRETİMİ

Öğr. Gör. Tuğba AKTAŞ NEŞE

Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü

ORCID: 0000-0001-7240-7182

Hümeyra TURAN

Piramit Akademi, Eğitimci

E-mail: cg.humeyraturan@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2395-1760

Özet: Ayrık denemelerle öğretim (ADÖ), otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan bireylerin gelişimlerinde önemli ilerlemeler sağlayan bilimsel dayanaklı bir yöntemdir. Derleme çalışması olarak hazırlanan bu makalede konuyla ilgili diğer makaleler incelendi. Bu çalışmada, OSB bulunan çocuklara taklit becerisi eğitiminde etkili olduğu görülen Ayrık Denemelerle Öğretim yöntemi ile taklit becerisini çalışmanın etkililiğini sunmak amaçlanmıştır. Çalışmada, ilk olarak taklit becerisinin öğretim sürecine ilişkin ayrıntılı bilgi verilmektedir. İkinci olarak, taklit becerisinin teknikleri ve uygulama basamakları açıklanmıştır. Üçüncü olarak ise, OSB bulunan çocukların taklit becerilerini öğrenme düzeylerinin ADÖ yöntemi üzerinden etkililiği alanyazın çerçevesinde incelenmiş, taklit becerisinin teknikleri ve araştırmaları sürecinde sunulan bilgiler çerçevesinde OSB bulunan çocuklara taklit becerileri öğretimine yönelik araştırma ve uygulama tavsiyeleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Otizm spektrum bozukluğu, ayrık denemelerle öğretim, taklit becerisi.

DISCRETE TRIAL TEACHING (DTT) IN CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER: A REVIEW STUDY

Abstract: Discrete trial teaching (DTT) is a scientifically based method that provides significant advances in the development of individuals with autism spectrum disorder (ASD). In this article, which was prepared as a review study, other articles on the subject were examined. In this study, it was aimed to present the effectiveness of studying imitation skills with the Discrete Trials Teaching method, which was found to be effective in teaching imitation skills to children with Autism Spectrum Disorder (ASD). In the study, firstly, detailed information about the teaching process of the imitation skill is given. Secondly, the techniques and application steps of the Imitation skill are explained. Thirdly, the level of learning imitation skills of children with ASD was conveyed through Discrete Trial Teaching (DTT) within the framework of the literature, and practical recommendations for teaching imitation skills to children with ASD were emphasized.

Keywords: Autism spectrum disorder, discrete trial teaching, imitation skill.

OTİZMLİ BİREYLERİN ÜNİVERSİTE EĞİTİM MODELİ: YAŞAR ÜNİVERSİTESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Orçun BERRAKÇAY

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzikoloji Anabilim Dalı

E-mail: tenorcun@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-6200-9698

Özet: Sosyal farkındalığın ve buna bağlı olarak eğitimcilerin ve ailelerin bilinç düzeyinin artması otizmlili bireylerin eğitim süreçlerine olumlu yansımıştır. Gerek kaynaştırma eğitiminin lise aşamasında yaygınlaşması, gerekse ÖSYM tarafından özel gereksinimli bireyler için yapılan sınav düzenlemeleri ile birlikte üniversitelerde lisans eğitimi alan otizmlili bireylerin sayısı yıldan yıla artmaya başlamıştır. Örgün eğitim sürecinde tüm özel gereksinimli öğrenciler için öğretmenler tarafından hazırlanması zorunlu olan Bireysel Eğitim Programı'nın (BEP) üniversite aşamasında bir karşılığı olmadığı için, her üniversite eğitim-öğretim planlamasını kendi bünyesinde yapmaktadır. Makul uyarılama olarak eğitim sürecini kolaylaştırmak için yapılan düzenlemeler otizmlili öğrencilerin uyum ve akademik başarı sürecine destek olmaktadır. Bu araştırmada Yaşar Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü'nün özel gereksinimli lisans öğrencileri için uygulanan makul uyarlamaları ve bu kapsamda uygulanan eğitim modeli incelenmiştir. Bu modelin öğrencilerin akademik başarıları ve sosyalleşmeleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak lisans programına kayıtlı dört otizmlili öğrencinin velileriyle ve öğrencilerle yarı kurgulu görüşme yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin yüz yüze ve çevrimiçi derslerdeki performansları değerlendirilmiştir. Sonuç olarak üniversitelerin yetenek sınavı ile öğrenci alan lisans programlarına kayıtlı olan otizmlili öğrencilerin makul uyarlamalar ile eğitim hayatlarının kolaylaştırılmasının akademik başarıyı ve sosyalleşme süreçlerini arttırdığı görülmüştür. Bu uygulamaların aynı zamanda akademisyenlerin ders sürecini planlama aşamasına da destek olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otizm, makul uyarılama, üniversite eğitimi, sosyalleşme, pandemi.

UNIVERSITY EDUCATION MODEL OF INDIVIDUALS WITH AUTISM: YAŞAR UNIVERSITY MUSIC DEPARTMENT CASE STUDY

Abstract: The increase in social awareness and the level of awareness of educators and families has positively reflected on the education processes of individuals with autism. The number of individuals with autism who receive undergraduate education in universities has started to increase from year to year, both with the spread of inclusive education at the high school stage and with the examination regulations made by ÖSYM for individuals with special needs. Since the Individual Education Program (IEP), which is mandatory to be prepared by teachers for all students with special needs in the formal education process, has no equivalent at the university stage, each university makes its own education planning. Arrangements made to facilitate the education process as a reasonable accommodation support the adaptation and academic success process of students with autism. In this research, reasonable accommodation applied for undergraduate students with special needs of Yaşar University Art and Design Faculty Music Department and the education model applied in this context were examined. The effects of this model on students' academic achievement and socialization were investigated. As a data collection method, semi-fictional interviews were conducted with the parents and students of four autistic students enrolled in the undergraduate program. In addition, students' performances in face-to-face and online lessons were evaluated. As a result, it has been seen that facilitating

the educational life of students with autism, who are enrolled in undergraduate programs that admit students with aptitude test, increase their academic success and socialization processes. It has been understood that these applications also support the planning phase of the course process of the academicians.

Keywords: Autism, reasonable accommodation, university education, socialization, pandemic.

İLKOKUL ÇAĞINA GELMİŞ OTİZM TANISI OLAN BİREYLERDE ADIMLAMA İLE İLGİLİ BAZI PARAMETRELERİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Ali KELEŞ

Selçuk Üniversitesi, Karapınar Aydoğanlar Meslek Yüksekokulu

E-mail: alikeles0618@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7513-4474

Arş. Gör. Selman KAYA

Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Hareket ve

Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı

E-mail: selman.kaya@yalova.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2185-6436

Özet: Bu çalışmada ilkököl çağına gelmiş aynı zamanda otizm tanısı olan bireylerde motorik özellikler arasında yer alan koşu parametresindeki adımlama ile ilgili bazı parametrelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya boy $128,05 \pm 7,17$ cm, vücut ağırlığı $29,30 \pm 10,38$ kg ve vücut kitle indeksi $17,62 \pm 5,17$ olan 7 yaşındaki 12 erkek birey gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılara 15 sn devamlı koşu adımlama testi uygulanmıştır. Araştırmada 2 deneme alınmıştır ve en iyi derce kaydedilmiştir. Ölçümlerde Optojump Next cihazı kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 Microsoft Office 365 paket programları ile analiz edilmiştir. Çalışmada kontak süresi 0,79sn, havada kalma süresi 0,43sn, adım sayısı 183,51step/m, adım döngüsü 1,53döngü/sn, adım devir sayısı 1,35sn, sıçrama noktasından uzaklaşma -6,40cm, eğilim-0,81cm ve adımlama kullanım alanı 14,5cm ortalama değerleri görülmüştür. Sonuç olarak bakıldığında elde edilen bu veriler doğrultusunda ve testler aşamasında gözlemlenen hareket kabiliyeti açısından adımlama kullanım alanı ve sıçrama noktasından uzaklaşma değerlerine bakıldığında katılımcıların merkezden uzaklaşmalarından dolayı adımlama sayılarında, hareket devamlılığında ve motorik özelliğın geliştirilmesi gereken parametreler olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların otizm tanısı olduğu göz önünde bulundurularak adımlama çalışmalarında özel bir antrenman planı uygulanabilir ve koordinasyon çalışmaları çeşitlendirilerek özelliğın geliştirilmesi gerektiğı unutulmamalıdır. Gelecekteki çalışmalarda katılımcı sayıları, yaşları ve cinsiyet farklılıkları eklenerek çalışmanın kapsamı genişletilebilir.

Anahtar Sözcükler: Otizm, motorik özellik, adımlama, koordinasyon.

RESEARCHING OF SOME PARAMETERS RELATED TO STEPPING IN PRIMARY SCHOOL INDIVIDUALS WITH AUTISM DIAGNOSIS

Abstract: In this study, it was aimed to examine some parameters related to steps in the running parameter, which is one of the motoric features, in individuals who have come to primary school age and also have autism diagnosis. Twelve 7-year-old male individuals with a height of 128.05 ± 7.17 cm, a body weight of 29.30 ± 10.38 kg and a body mass index of 17.62 ± 5.17 voluntarily participated in the study. A 15 second continuous running step test was applied to the participants. In the study, 2 trials were taken and the best score was recorded. Optojump Next device was used in the measurements. The obtained data were analyzed with SPSS 22 Microsoft Office 365 package programs. Working contact time 0.79sec, airtime 0.43sec, step count 183.51step/m, step cycle 1.53cycle/sec, step speed 1.35sec, divergence from jump point -6.40cm, trend -0.81cm and pacing usage area 14.5 cm average values were observed. As a result, when the values of pacing usage area and distance from the jump point are examined in line with these data obtained and in terms of mobility observed during the tests, it has been determined that there are parameters that need to be improved in the number of steps, movement

continuity and motoric feature due to the distance of the participants from the center. In addition, considering that the participants are diagnosed with autism, a special training plan can be applied in pacing studies, and it should not be forgotten that the feature should be developed by diversifying coordination studies. In future studies, the scope of the study can be expanded by adding participant numbers, ages and gender differences.

Keywords: Autism, motoric feature, pacing, coordination.

2. Oturum (Otizm ve Sağlık)

<i>Bildiri Numarası</i>	<i>Bildiri Başlığı</i>	<i>Bildiri Yazar(lar)ı</i>
OAS-117	<i>Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Farklı Grupların Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Grupla Çocuk Uyumu ve Anne Baba Yeterliği Açısından Karşılaştırılması</i>	<i>İlayda ÇELİK Senanur KAHRAMAN BEĞEN Yuşa BAŞOĞLU Mücteba Fatih ÇETİNER Arusyak SAFA JAMILABADI Selim ÜNSAL</i>
OAS-106	<i>Çocuk Hekimi Gözüyle Otizm Spektrum Bozukluğu: Gelişimsel Pediatri Polikliniğinde OSB Tanısı Alan Vakaların İncelenmesi</i>	<i>Ayşe METE YEŞİL, Emel ÖMERCİOĞLU Elif N. ÖZMERT</i>
OAS-105	<i>Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu Tüketimi ve Otizm</i>	<i>Didem YANGIN</i>
OAS-101	<i>Otizm ve Mikrokimerizm İlişkisi</i>	<i>Osman DEMİRHAN</i>
OAS-102	<i>Otizimli Çocukların Ebeveynleri İçin Ebeveyn Yeterlilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması</i>	<i>Çiğdem ERDOĞAN Sibel SERAP CEYLAN Türkan TURAN</i>
OAS-103	<i>Pediatric Hemşireliği Dersi Alan Öğrencilerin Merhamet Düzeyleri ve Otizme Karşı Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi</i>	<i>Çiğdem ERDOĞAN Sibel SERAP CEYLAN</i>
OAS-110	<i>Sıçanlarda Valproik Asit İle Oluşturulmuş Otizm Modelinde Davranışsal Değişiklikler</i>	<i>Hasan ÇALIŞKAN Merve Deniz DEĞİRMENCİ</i>
OAS-111	<i>Otizm Çalışmalarında Bildirilen Beyin Omurilik Sıvısı Değişiklikleri: Potansiyel Biyobelirteçler</i>	<i>Merve Deniz DEĞİRMENCİ Hasan ÇALIŞKAN</i>

**DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU OLAN FARKLI GRUPLARIN OTİZM
SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN GRUPLA ÇOCUK UYUMU VE ANNE BABA
YETERLİĞİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**

Arş. Gör. İlayda ÇELİK

İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü
E-mail: ilayda.celik@atlas.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3796-5300

Arş. Gör. Senanur KAHRAMAN BEĞEN

İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü
E-mail: senanur.kahraman@atlas.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6938-301X

Arş. Gör. Yuşa BAŞOĞLU

İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü
E-mail: ybasoglu@medipol.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4771-8824

Arş. Gör. Mücteba Fatih ÇETİNER

İzmir Tinaztepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü
E-mail: fatih.cetiner@tinaztepe.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5639-9976

Misafir Öğr. Gör. Arusyak SAFA JAMILABADI

İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü
E-mail: arusyak.safa@medipol.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8845-8080

Dr. Öğr. Üyesi Selim ÜNSAL

İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü
E-mail: selim.unsal@atlas.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4596-6223

Özet: Dil ve konuşma terapistleri günümüzde insidansı artmış olan Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) da dahil olmak üzere birçok farklı bozukluk grubuyla çalışmaktadır. OSB tanılı çocuklar birçok farklı alanda zorluklar yaşamakta; ebeveynlerinin de baş etmesi gereken çok daha fazla güçlük olabilmektedir. İnfomal gözlemler, OSB'nin çoklu alandaki problemlerinden dolayı çocuk uyumu ve ebeveyn yeterliği açısından diğer dil ve konuşma bozukluğu olan gruplarla arasında bir fark olduğu yönündedir. Bu çalışmanın amacı, 3-11 yaş arası dil ve konuşma bozukluğu tanısı olan farklı alt grup ebeveynleriyle, OSB tanısı olan çocukların ebeveynlerine Çocuk Uyumu ve Anne Baba Yeterlik Ölçeği (CAPES-TR)'ni uygulayarak elde edilen verileri karşılaştırmaktır. Böylece çalışmanın amacı, bu ölçeğin değerlendirme ve müdahale aşamasında güvenilir bilgi sağlayabileceğini kanıtlamak üzere kullanılabilirliğini ortaya koymaktır. Bu araştırma Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan CAPES-TR ölçeğinin Google Forms üzerinden hazırlanıp online olarak ebeveynlere dağıtılması ile gerçekleştirildi. Çocuklarda, dil ve konuşma bozukluğuna sahip olma, 3-11 yaş aralığında olma ve en az 6 aydır özel eğitim ve dil ve konuşma terapisi alma şartları arandı. Çalışmaya 49 ebeveyn katıldı. İstatiksel analiz IBM SPSS 22.0 programı ile tanımlayıcı istatistik, Mann Whitney U Test ve Cronbach alfa katsayısı kullanılarak yapıldı. Davranışsal sorunlar faktörü açısından gruplar arası anlamlı fark elde edildi. Duygusal sorunlar faktörü açısından puanlar OSB için daha

yüksek olmasına rağmen anlamlı fark elde edilemedi. Ebeveyn yeterliği açısından gruplar arası anlamlı fark elde edildi. OSB tanılı grupta davranışsal sorunların daha fazla olduğu ve ebeveyn yeterliğinin daha kötü olduğu gözlemlendi. Cronbach alfa katsayısı ölçeğin ileri derecede güvenilir olduğunu gösterdi. OSB'li çocukların davranış ile duygusal problemlerinin varlığı ve düzeyinin ebeveynlerin bakış açısından geçerli ve güvenilir bir araçla tespit edilmesi, müdahale sürecinde uyum açısından dil ve konuşma terapistlerine ipuçları verebilir. OSB'li çocuklarla çalışan dil ve konuşma terapistleri, OSB'li çocukların müdahale planlamasında ebeveynin yeterliğini kanıt temelli ölçeklerle değerlendirip, onları daha iyi yönlendirebilir.

Anahtar Kelimeler: Otizm spektrum bozukluğu, ebeveyn yeterliği, çocuk uyumu, davranış sorunları, dil ve konuşma bozuklukları.

COMPARISON OF DIFFERENT GROUPS WITH SPEECH AND LANGUAGE DISORDERS AND THE GROUP WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER IN TERMS OF CHILD ADJUSTMENT AND PARENT EFFICACY

Abstract: Speech and language therapists currently work with many different groups of disorders, including Autism Spectrum Disorder (ASD), which has an increased incidence. Children with ASD have difficulties in many different areas; there may be more difficulties for parents to concern with as well. Informal observations indicate that there is a difference between the groups with other speech and language disorders and group with ASD in terms of child adjustment and parental efficacy due to the multi-domain problems of ASD. The aim of this study is to compare the data obtained by applying the Child Adjustment and Parent Efficacy Scale (CAPES-TR) to the parents of different subgroups diagnosed with speech and language disorders and parents of children with ASD between the ages of 3-11. Thus, the aim of the study is to demonstrate the usefulness of this scale to prove that it can provide reliable information at the evaluation and intervention stage. This study was carried out by preparing the CAPES-TR scale, of which the Turkish validity and reliability study was conducted, via Google Forms and distributed to the parents online. Children were required to have speech and language disorders, to be between the ages of 3-11 and to have received special education and speech and language therapy for at least 6 months. 49 parents participated in the study. Statistical analysis was performed using descriptive statistics, Mann Whitney U Test and Cronbach's alpha coefficient using IBM SPSS 22.0 program. There was a significant difference between the groups in terms of the behavioral problems factor. Although the scores for the emotional problems factor were higher for ASD, no significant difference could be obtained. There was a significant difference between the groups in terms of parental efficacy. It was observed that behavioral problems were more common and parental efficacy was worse in the ASD group. The Cronbach alpha coefficient showed that the scale was highly reliable. Determining the presence and level of behavioral and emotional problems of children with ASD from the perspective of parents with a valid and reliable tool can give clues to speech and language therapists in terms of adjustment in the intervention process. Speech and language therapists working with children with ASD can evaluate parents' efficacy with evidence-based scales and guide them better in intervention planning for children with ASD.

Keywords: Autism spectrum disorder, parental efficacy, child adjustment, behavioral problems, speech and language disorders.

ÇOCUK HEKİMİ GÖZÜYLE OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU: GELİŞİMSEL PEDIATRİ POLİKLİNİĞİNDE OSB TANISI ALAN VAKALARIN İNCELENMESİ

Uzm. Dr. Ayşe METE YEŞİL

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı,
Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı
E-mail: draysemeteyesil@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2985-6139

Uzm. Dr. Emel ÖMERCİOĞLU

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı,
Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı
E-mail: emelomercioglu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9551-9996

Prof. Dr. Elif ÖZMERT

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı,
Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı
E-mail: elifnurselozmert@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4911-9200

Özet: Otizm spektrum bozukluğu (OSB) sıklığı gittikçe artmakta olan, sosyal iletişim ve sosyal etkileşimde güçlüklerle karakterize biyolojik temelli nörogelişimsel bir bozukluktur. Erken tanılanmanın yanında bu spektruma eşlik eden diğer tıbbi durumların belirlenerek müdahale edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada OSB tanısı olan çocukların tanı yaşları, mikro besin eksiklikleri, eşlik eden ya da altta yatan genetik, nörolojik ve metabolik hastalıklar değerlendirilmiştir. Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi Gelişimsel Pediatri Polikliniğinde takip edilen OSB tanılı 213 hastanın dosyası geriye dönük olarak taranarak hastaların tanı yaşları; anemi varlığı; ferritin, B12 ve D vitamini düzeyleri değerlendirildi ve eşlik eden genetik, nörolojik, metabolik hastalığı olup olmadığı belirlendi. Otizm spektrum bozukluğu tanısı olan hastaların %70.4'ü (n=150) erkek cinsiyette olup, tanı yaşı ortanca değeri 33.14 (13-65) aydı. Prematürite oranı %17.2 (n=36) iken anne-babaların %30'u (n=62) akraba evliliği yapmış ya da aynı köyden idi. Ailelerin %15.7'sinde (n=33) nörogelişimsel bir hastalık öyküsü olduğu dikkat çekmekteydi; çocukların 9'unda genetik, nörolojik ve metabolik hastalık bulunmaktaydı (Nörofibromatozis; Becker Muskuler Distrofisi, Duchenne Muskuler Distrofisi taşıyıcısı; Fenilketonüri; d-gliserik asidüri; Down sendromu; 47xx MAR; Yp11.2 del, Frajil x sendromu). Bir hastada primer persistan hiperplastik vitreus'e bağlı görme kaybı mevcut olup; bir hastadaysa konjenital HIV enfeksiyonu bulunmaktaydı. Hastaların laboratuvar bulguları incelendiğinde %7.3 (n=13) hastada anemi saptanırken; %31 (n=52) hastada ferritin 10 mg/dl'nin altında; %11.2'sinin (n=19) B12 seviyesi 200 pg/mL'nin altındaydı. Vitamin D düzeyinin ise %41.2 (n=35) hastada yetersiz veya eksik olduğu görüldü. Otizm tanılı çocukların bütünsel ve multidisipliner olarak değerlendirilmesi ve eşlik eden/altta yatan diğer tıbbi durumların belirlenerek uygun müdahalelerde bulunulması spektrumun seyri açısından kritik önem taşımaktadır. Değerlendirme dikkatli bir tıbbi öykü, aile öyküsü ve detaylı bir fizik muayene ile başlamalı; her çocuk genetik etioloji açısından değerlendirilmelidir. Uluslararası rehberlerde değerlendirmenin diğer basamaklarının bireysel planlanması tavsiye edilmekte olmasına rağmen ülkemizde bu konuyla ilgili belirleyici olabilecek çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Otizm spektrum bozukluğu, genetik, tıbbi değerlendirme.

AUTISM SPECTRUM DISORDER FROM PEDIATRIC PERSPECTIVE: AN EVALUATION OF THE CASES DIAGNOSED WITH ASD IN A DEVELOPMENTAL PEDIATRICS CLINIC

Abstract: Autism spectrum disorder (ASD) is a biologically based neurodevelopmental disorder with an increasing frequency; characterized by persistent deficits in social communication and social interaction. In addition to early diagnosis, it is of great importance to determine and intervene other medical conditions accompanying this spectrum. This study evaluated the age of diagnosis, micronutrient deficiencies; accompanying or underlying genetic, neurologic and metabolic diseases in children with ASD. The records (n=213) from the Hacettepe University Developmental Pediatric Outpatient Clinic from patients with ASD diagnosis were retrospectively scanned for data such as age at diagnosis, presence of anemia, and ferritin/vitamin B12/vitamin D levels. We also looked for absence of any genetic, neurologic and metabolic disease. While 70,4% (n=150) of the patients diagnosed with autism spectrum disorder were male; the median age at diagnosis was 33,14 (13-65) months. While the rate of prematurity was 17,2% (n=36), 30% (n=62) of the parents were either consanguineous or from the same village. It is noteworthy that 15,7% (n=33) of the families had a history of neurodevelopmental disease; Nine of the children had genetic, neurological and metabolic disease (Neurofibromatosis; Becker Muscular Dystrophy, carrier of Duchenne Muscular Dystrophy; Phenylketonuria; d-glycemic aciduria; Down syndrome; 47xx MAR; Yp11.2 del, Fragile x syndrome). One patient had vision loss due to primary persistent hyperplastic vitreous ; and one patient had congenital HIV infection. When we examined the laboratory findings of the patients, anemia was found in 7,3% (n=13) of the patients. Ferritin was below 10 mg/dl in 31% (n=52) patients. 11,2% (n=19) had B12 levels below 200 pg/mL and Vitamin D levels were found to be insufficient or deficient in 41,2% (n=35) patients. The holistic and multidisciplinary evaluation of children with ASD, determination of other accompanying/underlying medical conditions and making appropriate interventions are critical for the course of the spectrum. Evaluation should begin with a careful medical history, family history, and a detailed physical examination. Every child should be evaluated for genetic etiology. Although individual planning of the other steps of the evaluation is recommended in international guidelines, there is a need for studies that can be decisive on this issue for our country.

Keywords: Autism spectrum disorder, genetics, medical assesment.

YÜKSEK FRUKTOZLU MISIR ŞURUBU TÜKETİMİ VE OTİZM

Arş. Gör. Didem YANGIN

Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi
Anabilim Dalı

E-mail: didem.yangin@uskudar.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8979-6599

Özet: Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), sosyalleşmede bozulma, iletişim becerilerinde eksiklik, tekrarlayıcı davranışların görüldüğü ve gelişim mekanizmasının bilinmediği nörogelişimsel bir bozukluktur. OSB, genetik faktörlerin yanı sıra teratojenlere maruz kalma ve beslenme yetersizliği gibi birçok çevresel değişkenin etkisi altında gelişebilir. Temel semptomlara ek olarak, gastrointestinal bozukluklar sıklıkla OSB'ye eşlik eder. Komorbid metabolik bozuklukların önemli bir nedeni de basit şekerlerin ve özellikle alkolsüz içeceklerde ve birçok işlenmiş gıdada yüksek fruktozlu mısır şurubu tüketiminin artmasıdır. Araştırmalara göre kronik fruktoz tüketiminin sinaptik esnekliği ve bilişi bozabileceği beklenen bir sonuç haline gelmiştir. Kronik fruktoz tüketiminin olumsuz etkilerinin OSB'de nörodavranışsal koşulların patogeneğinde gözlenen sistem düzensizliğine önemli bir katkıda bulunduğu varsayılmaktadır. Fruktozun redoks sistemini ve anormal proteinlerin bozunmasında yer alan mekanizmaları değiştirerek nörodejeneratif değişikliklere yol açabileceği, fruktozun hücre metabolizması ile sinaptik plastisite arasındaki arayüzü bozarak beyni nörolojik bozukluklara duyarlı hale getirebileceğini göstermektedir. Bu çalışmada, yüksek fruktozlu mısır şurubu tüketimi ve otizm arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar çevrimiçi veri tabanları üzerinden incelenmiştir. Çalışmanın amacı yüksek fruktozlu mısır şurubu tüketiminin OSB üzerindeki olası etkileri ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Yüksek fruktozlu mısır şurubu, otizm, sinaptik plastisite.

HIGH FRUCTOSE CORN SYRUP AND AUTISM

Abstract: Autism Spectrum Disorder (ASD) is a neurodevelopmental disorder in which impaired socialization, lack of communication skills, repetitive behaviors are observed and the development mechanism is unknown. ASD can develop under the influence of many environmental variables such as exposure to teratogens and nutritional deficiencies as well as genetic factors. In addition to the basic symptoms, gastrointestinal disorders often co-occur with ASD. An important cause of comorbid metabolic disorders is the increased consumption of simple sugars and especially in soft drinks and many processed foods. Studies have shown that chronic fructose consumption can impair synaptic flexibility and cognition. The adverse effects of chronic fructose consumption are hypothesized to be a major contributor to the systemic dysregulation observed in the pathogenesis of neurobehavioral conditions in ASD. It shows that fructose can cause neurodegenerative changes by changing the redox system and the mechanisms involved in the degradation of abnormal proteins, and fructose can make the brain susceptible to neurological disorders by disrupting the interface between cell metabolism and synaptic plasticity. In this review, studies on high fructose corn syrup consumption and autism will be examined through online databases. The aim of the study is to show the possible effects of high fructose corn syrup consumption on ASD.

Keywords: High-fructose corn syrup, autism, synaptic plasticity.

OTİZM VE MİKROKİMERİZM İLİŞKİSİ

Prof. Dr. Osman Demirhan

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı

E-mail: osdemir@cu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0876-406X

Özet: Otizm spektrum bozukluğu doğuştan gelen ya da yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan karmaşık bir nörogelişimsel hastalıktır. Otizmin, beynin yapısını ya da işleyişini etkileyen bazı sinir sistemi sorunlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Hastalığa karşı yeni tedavi protokollerinin geliştirilebilmesi için öncelikle öykülerinin altında yatan nedenlerinin açığa çıkarılması gerekmektedir. Mikrokimerizm (Mk) bir bireye ait az miktardaki hücrenin başka bir bireyde bulunması olup, en sık gebelik sürecinde oluşur. Gebelikte gerçekleşen mikrokimerik hücre (MkH) göçünün biyolojik nedeni halen tam olarak bilinmemektedir. Anne ya da bebeğe göç eden MkH'nin, var olan bir patolojiyi onarmaya mı yoksa patolojinin nedeni mi oldukları konusunda kesin bir fikir birliği bulunmamaktadır. MkH'nin birçok dokuya, organa ve beyne yerleştiği bilinmektedir. Fetal mikrokimerik hücrelerin (FMkH) ve progenitör hücrelerin beyinin bazı bölgelerine yerleşebildikleri, maternal nöronlara farklılaşabildikleri, akson ve dentrit oluşumlarına katıldıkları ve yetişkin nörogenezinde rol alabildikleri gösterilmiştir. Beyinde iki farklı DNA'nın varlığı kaos ortamı oluşturacağı, hamilelikteki maternal stresin ve enfeksiyonların fetüsün nöro gelişimini etkilediği, gelecekte bebekte nörolojik veya psikiyatrik bozukluk riskini artıracakı düşünülmektedir. Bu makalede; maternal mikrokimerik hücreler (MMkH) ile otizmin muhtemel ilişkisi açıklanmıştır. Bu hücrelerin otizmin etiolojisinin aydınlatılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Otizm, maternal ve fetal mikrokimerik hücreler, mikrokimerizm.

RELATIONSHIP WITH AUTISM AND MICROCHIMERISM

Abstract: Autism spectrum disorder is a complex neurodevelopmental disorder that is congenital or presents in the first years of life. Autism is thought to be caused by certain nervous system problems that affect the structure or functioning of the brain. In order to develop new treatment protocols against the disease, the underlying causes of their history must first be revealed. Microchimerism (Mc) is the presence of a small amount of cells belonging to one individual in another individual, and it most often occurs during pregnancy. The biological cause of microchimeric cells (McCs) migration during pregnancy is still unknown. There is no definite consensus on whether McHs migrating to the mother or baby is to repair an existing pathology or whether they are the cause of the pathology. McCs are known to settle in many tissues, organs and brain. It has been shown that fetal microchimeric cells (FMcCs) and progenitor cells can settle in some parts of the brain, differentiate into maternal neurons, participate in axon and dendrite formations, and play a role in adult neurogenesis. It is thought that the presence of two different DNAs in the brain will create an environment of chaos, maternal stress and infections during pregnancy affect the neurodevelopment of the fetus, and increase the risk of neurological or psychiatric disorders in the baby in the future. In this article; the possible relationship between maternal microchimeric cells (MMkH) and autism has been explained. We think that these cells will contribute to the elucidation of the etiology of autism.

Keywords: Autism, maternal and fetal microchimeric cells, microchimerism.

OTİZMLİ ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİ İÇİN EBEVEYN YETERLİLİK ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Arş. Gör. Dr. Çiğdem ERDOĞAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
E-mail: cigdemg@pau.edu.tr

Öğr. Gör. Sibel SERAP CEYLAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Prof. Dr. Türkan TURAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Özet: Bu araştırma, Otizmlı Çocukların Ebeveynleri için Ebeveyn Yeterlik Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Mohammadi ve diğerleri (2020) tarafından geliştirilen otizmlı çocukların ebeveynleri için ebeveyn yeterlilik ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri 0.98'dir. Bu metodolojik çalışma 166 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Dil geçerliliğini test etmek için çeviri/yeniden çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin geçerliği uzman görüşü ve yapı geçerliği (açımlayıcı faktör analizi) ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğinin iç tutarlılığını değerlendirmek için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek için ölçek ilk uygulamadan iki hafta sonra bir alt gruba uygulanmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach's Alpha değeri 0.95, test-tekrar test güvenilirlik korelasyon katsayısı 0.90'dır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin iki faktörlü modeline ilişkin açıklanan toplam varyansının %63,5 olduğu, maddelerin faktör yük değerlerinin 0,30 sınır değerinin üzerinde olduğu ve ölçeğin yapı geçerliğine sahip olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonuçları, Otizmlı Çocuğa Sahip Ebeveynler için Ebeveyn Yeterlik Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun otizmlı çocuğa sahip ebeveynlerin yeterliklerini belirlemede kullanılabilir ve geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Pediatri hemşireği, otizm, ebeveyn yeterlilik, çocuk, ölçek.

PARENTAL COMPETENCE SCALE FOR PARENTS OF CHILDREN WITH AUTISM: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Abstract: This study was conducted to evaluate the validity and reliability of the Turkish version of the Parental Competence Scale for Parents of Children with Autism. The scale was developed by Mohammadi et al., (2020). The Cronbach's Alpha value of the scale was found to be 0.98 in its original study. This methodological study was conducted with 166 parents. The translation/re-translation method was used to test the language validity. The scale's validity was evaluated by expert opinion and construct validity (exploratory factor analysis). In order to evaluate the internal consistency of the scale's reliability, Cronbach's Alpha coefficient was calculated. To determine the test-retest reliability, the scale was applied to a subgroup two weeks after the first application. The scale's total Cronbach's Alpha value was 0.95, and the test-retest reliability correlation coefficient was 0.90. As a result of the exploratory factor analysis, it was determined that the total explained variance regarding the two-factor model of the scale was 63.5%, the factor load values of the items were above the limit value of 0.30, and the scale had construct validity. The results of the study show that the Turkish version of the

Parental Competence Scale for Parents of Children with Autism is a valid and reliable measurement tool that can be used to determine the competence of parents with children with autism.

Keywords; Pediatric nursing, autism, parent competence, child, scale.

PEDİATRİ HEMŞİRELİĞİ DERSİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MERHAMET DÜZEYLERİ VE OTİZME KARŞI TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Çiğdem ERDOĞAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
E-mail: cigdemg@pau.edu.tr

Öğr. Gör. Sibel SERAP CEYLAN

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Özet: Çocuk sağlığı ve hastalıkları dersi alan öğrencilerin merhamet düzeyleri ile otizm konusundaki tutumlarının belirlenmesi, öğrencilerdeki merhamet duygusu ile otizme yönelik tutumları aralarındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasıdır. Tanımlayıcı tipteki araştırma Çocuk sağlığı ve hastalıkları dersi alan 139 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler hazırlanan “Öğrenci Sosyo-demografik Bilgi Formu” “Otizm Spektrum Bozukluğuna Yönelik Toplumsal Tutumlar Ölçeği” ve “Maneviyat Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 20.61 ± 1.37 olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin %87.1’inin kadın, %98.6’sının bekâr, %74.8’inin Anadolu/temel lise mezunu olduğu, %67.6’sının hemşireliği isteyerek tercih ettiği görülmektedir. Öğrencilerden %4.3’ünün ailesinde ya da çevresinde otizmlili bir birey olduğu, %42.4’ünün otizmlili bireylerle karşılaştığı, sadece %2.9’unu otizmlili bir bireye bakım verdiği ve %13.7’sinin otizm ile ilgili bir eğitim aldığı tespit edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin merhamet düzeylerinin oldukça yüksek olduğu ve otizme yönelik olumsuz tutumlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin merhamet ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile OYTTÖ aldıkları puan ortalaması arasında negatif yönde orta düzeyde bir korelasyon olduğu görülmektedir. Çocuk sağlığı ve hastalıkları dersi alan öğrencilerinde otizmlili bireylere yönelik bakım vermede merhamet duygusunun son derece önemli olduğu görülmektedir. Bu nedenle öğrencilerde merhamet duygunun geliştirilmesi ve otizmlili bireylere yönelik olumlu tutumlar geliştirilmesini destekleyici diğer faaliyetlerin desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pediatri hemşireliği, öğrenci hemşire, otizm, tutum, merhamet.

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVELS OF COMPASSION AND THEIR ATTITUDES TO AUTISM OF STUDENTS TAKE PEDIATRIC NURSING COURSE

Abstract: To determine the level of compassion of the students taking the course on child health and diseases and their attitudes towards autism, to reveal the relationship between the students' sense of compassion and their attitudes towards autism. This descriptive study was conducted with 139 students who took the course of child health and diseases. The data were collected using the "Student Socio-demographic Information Form", "Social Attitudes Towards Autism Spectrum Disorder Scale" and "Spirituality Scale". It is seen that the mean age of the students participating in the study is 20.61 ± 1.37 . In addition, it is seen that 87.1% of the students are women, 98.6% are single, 74.8% are Anatolian/basic high school graduates, and 67.6% prefer nursing willingly. It has been determined that 4.3% of the students have autism in their family or around, 42.4% have encountered individuals with autism, only 2.9% have given care to an individual with autism, and 13.7% have received autism-related education. In the study, it was determined that the students' compassion levels were quite high and their negative

attitudes towards autism were low. In addition, it is seen that there is a moderate negative correlation between the mean scores of the students from the compassion scale and the mean score of the OYTTÖ. It is seen that the sense of compassion is extremely important in providing care for individuals with autism in students taking the course of child health and diseases. For this reason, it is recommended to support other activities that support the development of compassion in students and the development of positive attitudes towards individuals with autism.

Keywords; Pediatric nursing, student nurse, autism, attitude, compassion.

SIÇANLARDA VALPROİK ASİT İLE OLUŞTURULMUŞ OTİZM MODELİNDE DAVRANIŞSAL DEĞİŞİKLİKLER

Arş. Gör. Hasan ÇALIŞKAN

Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı
Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı
E-mail: hasanmonica@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-3729-1863

Uzm. Dr. Merve Deniz DEĞİRMENÇİ

Eskişehir Şehir Hastanesi
E-mail: mervedeniz93@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9549-8029

Özet: Hamilelik sırasında valproik aside (VPA) maruz kalmanın otizm riskini arttırdığı gösterilmiştir. VPA modeli, otistik davranışların nörobiyolojisinin araştırılmasına olanak sağlamaktadır. Bu modelde başka yeni ilaçlar denenebilmektedir. VPA kaynaklı kemirgen otizm modelini, kaygı benzeri davranışlar (ABD), depresyon benzeri davranışlar (DBD) ve hafıza gibi farklı davranış kalıpları açısından gözden geçirdik. VPA ile indüklenen sıçan modelini ALB, DLB ve hafıza açısından analiz ettik. Literatürde VPA ile indüklenen sıçan modelinde araştırma amaçlı aşağı bakma, iki ayağı üzerine kalkma gibi keşif davranışları önemli ölçüde azalmıştır. Anksiyete değerlendirmesi açısından, yükseltilmiş artı labirentinde açık kolda geçen sürenin azalması nedeniyle anksiyete benzeri davranışlar artmıştır. Horizontal lokomotor aktivite davranışında fikir birliği yoktur (hem azalmakta hem de değişmemektedir). Zorunlu yüzme testinde depresif benzeri davranışlar (su üstünde asılı kalma) zamana bağlı artmaktadır. Savunma amaçlı gömme davranışının (otizm ve obsesif kompulsif bozuklukla ilgili davranış) çarpıcı biçimde arttığı bildirilmiştir. Ayrıca sosyal davranış ve uzaysal hafızada bozulma gösterilmiştir. Sunulan çalışmalarda hem kaygı/depresyon benzeri davranışlar hem de sosyal/hafıza ile ilgili sıkıntılar artmıştır. Yüzme, tırmanma gibi antidepresan aktivite ile ilgili davranışlar ve strese bağlı gergin postür (anksiyojenik davranışlar) daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, otizm hayvan modeli, valproik asit.

BEHAVIORAL CHANGES IN A VALPROIC ACID-INDUCED AUTISM MODEL IN RATS

Abstract: Exposure to valproic acid (VPA) during pregnancy has been demonstrated to increase the risk of autism. The VPA model provides to investigate the neurobiology of autistic behaviors. Further new drugs can try in this model. We review the VPA-induced rodent model of autism by terms of different behavior patterns such as anxiety like behaviors (ALB), depression like behaviors (DLB) and memory. We analyzed VPA-induced rat model by terms of ALB, DLB and memory. Exploratory behaviors such as head dipping, rearing decreased remarkably in VPA-induced rat model in the literature. By terms of anxiety evaluation, anxiety like behavior increased due to the decreasing open arm time in the elevated plus maze. Horizontal locomotor activity behavior have non consensus (both decreasing and not change). Depressive like behaviors (floating) increase by time by in forced swimming test. It was reported Defensive burying behavior (autism and obsessive compulsive disorder related behavior) increased dramatically. Further social behavior and spatial memory deficit showed another rat studies. Both Anxiety/depression-like behaviors and social/memory deficits have

increased in the studies presented. Antidepressant activity related behaviors such as swimming, climbing and stretch attend-posture (anxiogenic behaviors) need further investigations.

Keywords: Anxiety, autism animal model, valproic acid.

OTİZM ÇALIŞMALARINDA BİLDİRİLEN BEYİN OMURİLİK SIVISI DEĞİŞİKLİKLERİ: POTANSİYEL BİYOBELİRTEÇLER

Uzm. Dr. Merve Deniz DEĞİRMENCİ

Eskişehir Şehir Hastanesi
E-mail: mervedeniz93@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9549-8029

Arş. Gör. Hasan ÇALIŞKAN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı,
Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı
E-mail: hasanmonica@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-3729-1863

Özet: Beyin omurilik sıvısı (BOS) beyin fonksiyonunda kritik bir rol oynar. BOS'ta gösterilen değişiklikler, otistik hastaların beyinlerinde hangi anormalliklerin meydana geldiğine dair fikir verir ve otistik fenotiplerin çeşitliliğini açıklamaya katkıda bulunabilir. Şimdiye kadar yapılan birçok araştırmaya rağmen otizm için kesin bir biyobelirteç yoktur. Son bulgular, beyin omurilik sıvısının seviyelerinin ve değişikliklerinin potansiyel olarak otizmi öngörebileceğini düşündürmektedir. Bu çalışmada otizm spektrum bozukluğunda bildirilen BOS anormalliklerinin derlenmesi amaçlanmıştır. Beyin omurilik sıvısı ve otizm çalışmaları biyobelirteçler açısından analiz edilmiştir. Bu çalışmada, 1990-2021 yılları arasında 'Pubmed' ve 'Web of Science' elektronik makale arşivleri kullanılarak yayınlanan insan çalışmaları BOS'taki belirteçler açısından incelenmiştir. 'Beyin omurilik sıvısı ve otizm' anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Arama sonuçları insan çalışmalarıyla sınırlandırılmıştır. Otizmlilerde hastalarda BOS'ta anlamlı bir inflamatuvar sitokin profili bildirildiği gözlenmiştir. Otizmde glial fibriller asidik protein, total protein ve albüminin arttığı bulunmuştur. Ayrıca otizmde insülin benzeri büyüme faktörü 1(IGF-1), arjinin vazopressinin azaldığı ve IGF-2, sinir büyüme faktörü, serotonin ve dopamin metabolitlerinin değişmediği bildirilmiştir. Ek olarak, otizmde ekstra-aksiyal BOS hacminin arttığı farklı çalışmalarda gösterilmiştir. İnflamasyonla ilişkili belirteçlerdeki artış, merkezi sinir sistemindeki immün aracılı mekanizmaların otizmin patofizyolojisinde rol oynayabileceğini ortaya koymaktadır. Çalışmalar ağırlıklı olarak serum veya plazmada yapılmıştır. Sonuçlar, otizmde spesifik olmayan beyin hasarının meydana geldiğini gösterebilir. Bu çalışmaların bulguları, otizmin tanımlayıcı klinik özelliklerinin başlangıcından önce BOS anormalliklerinin mevcut olduğunu göstermedeki farklılıkların önemini vurgulamaktadır. Özellikle beyin gelişimi için birçok işlevi olan nörotrofik faktörlerin araştırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, beyin omurilik sıvısı, biyobelirteç, inflamasyon.

CEREBROSPİNAL FLUID ALTERATIONS REPORTED IN AUTISM STUDIES, POTENTIAL BIOMARKERS

Abstract: Cerebrospinal fluid (CSF) plays a critical role in brain function. Changes shown in CSF provide insight into what abnormalities occur in the brains of autistic patients and may contribute to explaining the diversity of autistic phenotypes. Despite the many studies that have been done so far, there is no definitive biomarker for autism. Recent findings suggest that levels and changes of cerebrospinal fluid can potentially predict autism. In this study, it was aimed to compile the CSF abnormalities reported in autism spectrum disorder. Autism studies of cerebrospinal fluid were analyzed by terms of biomarkers. In this study, human studies published between 1990-2021 using 'Pubmed' and 'Web of Science' electronic article archives

were investigated in terms of markers in CSF. 'cerebrospinal fluid and autism' keywords were used. Search results were limited to human studies. It was observed that a significant inflammatory cytokine profile was reported in CSF in patients with autism. Glial fibrillary acidic protein, total protein and albumin were found to be increased in autism. Further it was found that Insulin-like growth factor 1(IGF-1), arginine vasopressin decreased and IGF-2, nerve growth factor, serotonin and dopamine metabolites did not change in autism. Further, it has been shown in different studies that the extra-axial CSF volume increases in autism. The increase in markers associated with inflammation reveals that immune-mediated mechanisms in the central nervous system may play a role in the pathophysiology of autism. Studies are predominantly studied in serum or plasma. The results may indicate that nonspecific brain damage occurs in autism. The findings of these studies highlight the importance of differences in showing that CSF abnormalities are present prior to the onset of the defining clinical features of autism . In particular, neurotrophic factors which have many functions for brain development need to be studied.

Keywords: Autism, cerebrospinal fluid, biomarker, inflammation.

3. Oturum (Otizm ve Sosyoloji)

<i>Bildiri Numarası</i>	<i>Bildiri Başlığı</i>	<i>Bildiri Yazar(lar)ı</i>
OAS-104	<i>Temple Grandin Filmi: Farklı Ama Eksik Değil</i>	<i>Nur ÖZDEMİR</i>
OAS-113	<i>Otizmli Çocuğu Olan Ailelerin Yaşadıkları Güçlüklerin İncelenmesi</i>	<i>Kübra ARSLAN</i>
OAS-107	<i>Otizmli Birey Ailelerinin En Uygun Rehabilitasyon Merkezi Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi</i>	<i>Nida SAK</i>
OAS-112	<i>Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Kamu Yönetim Kademelerinden Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma</i>	<i>Tuğba KÖSEOĞLU Ali ERBAŞI</i>
OAS-119	<i>Türkiye’de Otizm Anneliği</i>	<i>Elif YILMAZ</i>
OAS-118	<i>Otizm spektrum bozukluğu ve siber zorbalık ile ilgili araştırmalara yönelik derleme çalışması</i>	<i>Umut GÜLTEKİN Füsun ÜNAL</i>
OAS-123	<i>Özel Eğitim Kurumuna Devam Eden Öğrenci Ailelerinin Yaşadıkları Sorunlar</i>	<i>Zeynep TEZEL Dilan KAHRAMANER Sümeyye YEŞİL</i>

TEMPLE GRANDİN FİLMİ: FARKLI AMA EKSİK DEĞİL

Nur Özdemir

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi

E-mail: nurrozdemiir@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0285-8222

Özet: Bu çalışmada, gerçek hayattan esinlenen Temple Grandin biyografi türündeki filmin sosyolojik arka plan dâhilinde toplumsal cinsiyet, aile ve eğitim temaları üzerinden incelenmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede çalışmanın yöntemi olarak sosyolojik araştırmalarda en çok tercih edilen niteliksel-yorumsal incelemenin bir alanı olan görsel doküman analizi kullanılmıştır. Otizm genel olarak yaşam boyu bireylerin sosyal ve iletişim alanlarında zorluk yaşamasına neden olan nöro-gelişimsel bir bozukluktur. Her geçen gün otizmlili birey sayısında artış yaşanması ve bu bireylerin kamusal alanda görünürlük kazanmasıyla birlikte otizm sosyal bir olgu haline gelmiştir. Otizmlili bireylerin toplumda daha fazla yer almasıyla birlikte konu medyanın da dikkatini çekmiş ve otizm ile ilgili filmlere sık rastlanır hale gelmiştir. Bu filmlerden biri 2010 yapımı Mick Jackson'ın yönettiği Temple Grandin filmidir. Filmde dört yaşında otizm teşhisi konulan Grandin karakterinin otizmlili bir kadın olarak karşılaştığı zorluklardan bahsedilmektedir. Temple Grandin filmi sayesinde seyirci otizmlili bireylerin gözünden dünyayı izleme şansı elde etmektedir. Film hem kadın hem de otizmlili bir birey olmanın zorluklarını anlatmasının yanı sıra aile ve eğitim kurumlarının desteği ile otizmlili bireylerin normal bireylerden farklı ama eksik olmadığını mesajı verilmek istenmektedir. Bu özelliği ile Temple Grandin filmi diğer otizm konulu filmlerden ayrılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Temple Grandin, aile, toplumsal cinsiyet, eğitim.

THE TEMPLE GRANDIN MOVIE: DIFFERENT BUT NOT INCOMPLETE

Abstract: In this study, it is aimed to examine the real-life-inspired film of the Temple Grandin biography, within the sociological background, through the themes of gender, family and education. In this context, visual document analysis, which is one of the most preferred qualitative-interpretive analysis in sociological research, was used as the method of the study. Autism is a neuro-developmental disorder that generally causes individuals to have difficulties in social and communication areas throughout their lives. With the increase in the number of individuals with autism and the visibility of these individuals in the public arena, autism has become a social phenomenon. As individuals with autism take more place in society, the media and the subject have attracted the attention of the media and movies about autism have become common. One of these films is the 2010 movie Temple Grandin, directed by Mick Jackson. In the film, the difficulties faced by the character of Grandin, who was diagnosed with autism at the age of four, as an autistic woman are mentioned. Thanks to the Temple Grandin movie, the audience gets the chance to watch the world through the eyes of individuals with autism. In addition to explaining the difficulties of being both a woman and an individual with autism, the film aims to convey the message that individuals with autism are different from normal individuals, but they are not lacking, with the support of family and educational institutions. With this feature, Temple Grandin differs from other autism-themed films.

Keywords: Autism, Temple Grandin, family, gender, education.

OTİZMLİ ÇOCUĞU OLAN AİLELERİN YAŞADIKLARI GÜÇLÜKLERİN İNCELENMESİ¹

Arş. Gör. Dr. Kübra ARSLAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

E-mail: kbraarslann@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4916-8317

Özet: Araştırmanın amacı, otizmlı çocuğı olan ailelerin çocuklarının bakımında yaşadıkları sorunları belirlemek; aile dayanıklılık düzeyi, başetme stratejileri, sosyal destek sistemleri ve algılanan stres düzeylerini saptamaktır. Bu çalışma, nicel desende tarama modellerinden biri olan ilişkişel tarama türünde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ve Kırıkkale’de otizm tanısı konmuş çocuğı olan 213 anne ve 87 baba oluşturmaktadır. Araştırmada, Aile Yılmazlık Ölçeğı, Başetme Stilleri Ölçeğı Kısa Formu (BÇSÖ-KF), Yenilenmiş Anne Baba Sosyal Destek Ölçeğı (YASDÖ), Algılanan Stres Ölçeğı ve ailelerin sosyo-demografik bilgilerini belirlemek amacıyla hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 24 paket programına aktarılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizinde; sayı, yüzde, t-testi, tek yönlü varyans analizi bağımlı ve bağımsız değışkenlerin birbiriyle olan ilişkişinin anlaşılması için pearson momentler çarpımı korelasyonu teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarının çoğunluğı annelerdir (%71). Ortalama yaş 39.14 (SS=8.23)’tür. Çocukların büyük çoğunluğunun cinsiyeti erkektir (%73.3). Anne ve babaların büyük çoğunluğı, çocuklarının otizmlı olmasının çevre ile ilişkişlerini (%69.3) ve akrabalık ilişkişlerini (%58.3) olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Otizmlı çocuğı olan anne ve babalardan büyük çoğunluğı kendine zaman ayıramadığını düşünmekte (%75) ve bu süreçte herhangi bir psikolojik destek almamaktadır (%82.7). Ailelere bu süreçte en fazla ihtiyaç duydukları destek/hizmet sorulduğunda; anne ve babaların yarısına yakını (%45.3) psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Ailelerin çocukları ile ilgili gelecek beklentileri; anne ve babalar tarafından çocuklarının kendi ayakları üstünde durması (%58), geleceğı düşünmek istememe (%28) ve çocuklarının iyileşmesi (%14) olarak belirtilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre babaların aile dayanıklılık düzeyi annelere oranla daha yüksektir. Ailelerin en çok kullandıkları başetme biçimi dini başetme ve aktif başetme olurken, en az kullandıkları başetme biçimi madde kullanımıdır. Ailelerin kullandığı aktif başetme ve pasif başetme, sosyal destek ve sosyal destekten memnuniyetleri arttıkça dayanıklılıkları da artmaktadır. Ailelerin algıladıkları stres düzeyi yüksektir. Bu çalışmanın otizmlı çocuğı olan ailelere yönelik gerçekleştirilecek çalışmalar ve sunulacak hizmetler bakımından yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizmlı çocuk, otizmlı çocuğı olan aile, güçlükler.

EXAMINATION OF THE DIFFICULTIES EXPERIENCED BY FAMILIES WITH A CHILD WITH AUTISM

Abstract: The aim of the study is to determine the problems experienced by families with autistic children in the care of their children; to determine family resilience level, coping strategies, social support systems and perceived stress levels. This study was done in relational screening type, which is one of the quantitative design screening models. The sample of the study consists of 213 mothers and 87 fathers with children diagnosed with autism in Ankara and Kırıkkale. In the study, Family Resilience Scale (FRS), Coping Styles Scale Short Form,

¹ Bu çalışma, Kübra ARSLAN tarafından Prof. Dr. Tarık TUNCA Y danışmanlığında hazırlanan “Otizmlı Çocuğı Olan Ailelerin Dayanıklılığına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi” başlıklı ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 2020 yılında kabul edilen doktora tezinden üretilmiştir.

Revised Parent Social Support Scale (RPSSS), Perceived Stress Scale were used and Personal Information Form prepared to determine the sociodemographic information of families was used. The data obtained in the research were analyzed by transferring them to the SPSS 24 package program. In the analysis of data; number, percentage, t-test, one-way analysis of variance, Pearson product-moment correlation techniques were used to understand the relationship between dependent and independent variables. The majority of the participants of the study are mothers (71%). The mean age was 39.14. The majority of the children are male (73.3%). The majority of parents stated that their children's autism negatively affected their relations with the environment (69.3%) and their kinship relations (58.3%). The vast majority of mothers and fathers with autistic children think that they cannot spare time for themselves (75%) and do not receive any psychological support during this process (82.7%). When families were asked about the support/service they needed most in this process; almost half of the mothers and fathers (45.3%) stated that they needed psychological support. Future expectations of families about their children; Parents stated that their children stand on their own feet (58%), not wanting to think about the future (28%), and their children's recovery (14%). According to the results of the study, the family resilience level of fathers is higher than that of mothers. While the most used coping styles by families are religious coping and active coping, the least used coping style is substance use. As their satisfaction with active coping and passive coping, social support and social support used by families increases, their resilience also increases. Perceived stress level of families is high. It is thought that this study will be a guide in terms of studies to be carried out and services to be provided for families with children with autism.

Keywords: Child with autism, families of children with autism, difficulties.

OTİZMLİ BİREY AİLELERİNİN EN UYGUN REHABİLİTASYON MERKEZİ SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Nida SAK

Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi
E-mail: 214227011001@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9566-5694

Özet: Toplumun en küçük sistemi ailedir. Aile çocuğun gelişiminde ve eğitiminde en etkili rolü sahiplenilen çevrelerden biridir. Otizmlili bireye sahip olan birçok aile çocukları ile nasıl bir yol izleyeceklerini, çocuğunun nasıl bir eğitim alması gerektiğini bilmemenin endişesini taşımaktadır. Çocuklarının eğitimlerinin daha iyi olabilmesi için rehabilitasyon merkezi seçecek aileler bu konuda çeşitli araştırmalar yapmaktadırlar. Bu araştırmada otizm spektrum bozukluğu olan bireyler için en uygun rehabilitasyon merkezi seçimini etkileyen faktörleri belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için Konya il merkezinde bulunan üç özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinden hizmet alan on beş otizmlili öğrencinin ebeveynleri ile yüz yüze mülakat yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın bulgularına göre otizmlili bireylere sahip ailelerin rehabilitasyon merkezi seçiminde üç ana faktöre bağlı on üç kriterden etkilendikleri belirlenmiştir. Bu faktörler: ekonomik (ders saatlerinin fazla olması, ulaşım kolaylığı, servis hizmeti), sosyal (oyun parkının varlığı, referans, rehberlik hizmeti ve aile bilgilendirilmesi, merkezde hayvanların bulunması) ve fiziki (materyal çeşitliliği, etkinlik yapılan alanın yeterliliği, spor aktiviteleri, bireye özel program uygulanması, bireysel eğitimin varlığı, grup aktiviteleri) olarak tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde ailelerin rehabilitasyon merkezi seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesinin, otizmlili bireylere daha verimli hizmet sağlanabilmesi açısından rehabilitasyon merkezlerinin yönetimleri için yol gösterici olması düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, otizmlili çocuğa sahip ebeveynler, rehabilitasyon merkezi seçimi.

IDENTIFYING THE FACTORS THAT IMPACT THE CHOICES OF FAMILIES WITH AUTISTIC MEMBERS ON THE BEST REHABILITATION CENTRES

Abstract: Family constitutes the tiniest part of a society, adopting the most influential role in the development and education. Most of the families with autistic members are worried as they are not informed as to what kind of a route and education to follow for their children. In order for their children to get proper education, these families carry out various researches on rehabilitation centres. In this study, it is aimed to identify the factors determining the choices of the families about the best rehabilitation centres for their children suffering from autism spectrum disorder. In this respect, interviews with fifteen families with autism getting education from three different special education and rehabilitation centres in Konya. The data acquired were subjected to content analysis, yielding the fact that these families were influenced in their rehabilitation centre choices by thirteen different criteria based on three main factors. These factors were found to be economic (high number of courses, closeness, shuttle), social (availability of playground and animals in the centre, recommendation, consultation service) and physical (materials' variety, sufficient space for activities, sports activities, programs and training unique to each student and group activities). As far as the findings are concerned, the study is considered to provide a guidance for the managers of rehabilitation centres in order to supply more efficient education and service for the individuals with autism.

Keywords: Autism, parents of children with autism, choices of rehabilitation center.

ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN KAMU YÖNETİM KADEMELERİNDEN BEKLENTİLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA¹

Tuğba KÖSEOĞLU

Selçuklu Belediyesi Hoşgörü Anaokulu, Okul Öncesi Öğretmeni

E-mail: tugbahoca2@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5476-3095

Prof. Dr. Ali ERBAŞI

Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Yönetim ve

Organizasyon Anabilim Dalı

E-mail: aerbasi@selcuk.edu.tr

ORCID: 0000-0001-5709-9775

Özet: Bu araştırmanın amacı engelli çocuğa sahip ebeveynlerin kamu kurum ve kuruluşlarının yönetim kademelerinden beklentilerinin belirlenmesidir. Bu amaca yönelik olarak nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Konya/Selçuklu ilçesinde bulunan İMKB Özel Eğitim ve Uygulama Okulu'nda eğitim gören 15 engelli ebeveyni ve Konya/Selçuklu ilçesinde bulunan Selçuklu Belediyesi Hoşgörü Anaokulunda kaynaştırma öğrencisi olarak eğitim gören 10 engelli ebeveyni olmak üzere araştırmaya katılmak isteyen 25 ebeveyn oluşturmaktadır. Yüz yüze görüşme yöntemiyle elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri aracılığıyla incelenmiş ve engelli ebeveynlerinin kamu kurum ve kuruluşlarından beklentileri sosyal yardımlar, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, erişilebilirlik hizmetleri başlıklarında değerlendirilmiştir. Araştırmanın temel bulguları arasında engelli ebeveynlerinin engelli bireylere yapılan parasal yardımların artırılması, sağlık kuruluşlarında çalışan personellerin engelli bireylerle ilgili farkındalık ve ilgi seviyesinin artırılması, engelli bireylere yönelik ulaşım hizmetlerinin geliştirilmesi ve engelli ebeveynlerinin kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmesi beklentisi içinde oldukları tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçların, engellilere yönelik politikaların belirlenmesinde kamu kurum ve kuruluşlarının yönetim kademelerine katkı sağlaması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, ebeveyn, yönetim, beklenti.

A QUALITATIVE RESEARCH ON THE EXPECTATIONS FROM PUBLIC ADMINISTRATION OF PARENTS WITH
DISABLED CHILDREN

Abstract: The aim of this research is to determine the expectations of parents with disabled children from the management levels of public institutions and organizations. For this purpose, semi-structured interview technique, one of the qualitative data collection techniques, was used. The sample of there search consists of 25 parents who want to participate in the research, including 15 parents whoes children are studying at the IMKB Özel Eğitim ve Uygulama Okulu in Selçuklu district in Konya, and 10 parents whoes children are studying as inclusive students at Selçuklu Belediyesi Hoşgörü Anaokulu in Selçuklu district in Konya. The data obtained by face-to-face interview method were examined through descriptive analysis and content analysis methods, and the expectations of parents with disabled children from public institutions and organizations were evaluated under the headings of social assistance, health, education, social

---

¹ Bu çalışma, Tuğba Köseoğlu tarafından Prof. Dr. Ali Erbaşı danışmanlığında hazırlanan “Engelli Ebeveynlerinin Kamu Yönetim Kademelerinden Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma” başlıklı ve Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 2021 yılında kabul edilen Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesinden üretilmiştir.

security, accessibility services. Among the main findings of the research, it has been determined that parents with disabled children expect to increase the financial assistance to disabled individuals, increase the awareness and interest level of the personnel working in health institutions, develop transportation services for disabled individuals, and employ parents with disabled children in public institutions and organizations. It is hoped that the results obtained from the research will contribute to the determination of the policies for the disabled to be followed by the management levels of public institutions and organizations.

Keywords: Disabled, parent, management, expectation.

TÜRKİYE'DE OTİZM ANNELİĞİ

Prof. Dr. Elif YILMAZ

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı

E-mail: elif.yilmaz@msgsu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9164-3789

Özet: Bu bölümde büyük hayaller ve ümitlerle dünyaya getirdikleri çocuklarının otizm tanısı almasının ardından annelerin hayatlarında meydana gelen büyük değişim ve dönüşümler irdelenmiştir. Çünkü otizmlili bir çocuğa sahip olmak, onların diğer annelere kıyasla çok daha fazla fedakârlık yapmalarını gerektirebilmekte ve hayatlarında radikal değişimlere neden olabilmektedir. Örneğin otizmlili çocuk anneleri kimi zaman kariyerlerinden vazgeçmek zorunda kalabilmekte, kimi zaman da eşleri tarafından terk edilmekte ve boşanabilmektedirler. Bu bölümde ayrıca annelerin otizmlili çocuklarına tanı konması, çocuklarının tedavisi, eğitimi, sosyal hayata karışmaları gibi pek çok konuda yaşadıkları güçlükler ve sorunlar da incelenmiştir. Çalışmamızda literatür ve arşiv taramasının yanı sıra saha araştırması da gerçekleştirilmiştir. Konuyla ilgili yazılı, görsel ve sosyal medyada yer alan haberler titizlikle incelenmiş; İstanbul Bakırköy ve Beylikdüzü'nde bulunan iki ayrı özel eğitim kurumunda özel eğitim gören otizmlili çocukların anneleri ile derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Otizm spektrum bozukluğu, annelik, aile, çocuk hakları.

MOTHERHOOD OF AUTISM IN TURKEY

Abstract: This paper will examine the great changes and transformations that took place in the lives of mothers after their children, whom they brought into the world with great dreams and hopes, were diagnosed with autism. Because having a child with autism may require them to make more sacrifices than other mothers and can cause radical changes in their lives. For example, mothers of children with autism sometimes have to give up their careers, and sometimes they are abandoned by their spouses and divorced. The difficulties and problems faced by mothers in many issues about their children will also be examined in this paper. Such as the problems of their children about getting a diagnosis of autism, treatment, education, and involvement in social life. Besides the literature and archive scanning, field research was also carried out in our study. The news on the subject in the written, visual and social media were meticulously examined. Also in-depth interviews were conducted with the mothers of children with autism in two different private education institutions in Istanbul Bakırköy and Beylikdüzü.

Keywords: Autism spectrum disorder, motherhood, family, children's rights.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU VE SİBER ZORBALIK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARA YÖNELİK DERLEME ÇALIŞMASI

Umut GÜLTEKİN

Millî Eğitim Bakanlığı

E-mail: umut.gultekin@ogr.deu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0534-450X

Dr. Öğr. Üyesi Füsün ÜNAL

Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Anabilim Dalı

E-mail: fusun.unal@deu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2938-6512

Özet: Bu çalışmada, otizm spektrum bozukluğu olan bireyler hakkında yapılmış siber zorbalık konusundaki çalışmaların incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda konunun güncel olması nedeniyle 2009-2021 yılları arasında yapılan tez ve makale çalışmaları için alanyazın taraması sonucu elde edilen verilerin betimsel analizi yapılmıştır. Elektronik platformlarda (Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, ULAKBİM, Dergipark, Academic Search Complete, EbscoHost, Proquest, ERIC, JSTOR, Worldcat.org ve Google akademik) kaynak için alanyazın taraması yapılırken “online safety”, “online risks” “otizm”, “siber zorbalık”, “otizm spektrum bozukluğu”, “cyberbullying”, “autism”, “autism spectrum disorder” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Alanyazın taraması sonucu yurtdışında gerçekleştirilmiş 8 adet araştırmaya ulaşılmıştır. İncelenen çalışmalar ABD, Kanada, Hollanda, Tayvan ve İngiltere’de gerçekleştirilmiştir. Bu 8 çalışma otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin medya kullanımı, siber zorbalığın görülme sıklığı ve siber zorbalığın etkileri olarak 3 grupta toplanabilir. İncelenen araştırmalarda otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin çevrimiçi ortamlarda yer aldığı, siber zorbalığa maruz kalma ihtimallerinin olduğu, siber zorbalığın tüm çocuklar için özellikle de özel eğitim ihtiyacı olanlar için bir risk olduğu, siber zorbalık ile baş etme konusunda birey ve aile eğitimlerinin gerekli ve önemli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Konu ile alakalı araştırmaların sayılarının yetersiz oluşu nedeniyle yeni yapılacak araştırmaların ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, otizm spektrum bozukluğu, siber zorbalık, çevrim içi riskler.

REVIEW OF RESEARCH ON AUTISM SPECTRUM DISORDER AND CYBERBULLYING

Abstract: In this study, it is aimed to examine the studies on cyberbullying about individuals with autism spectrum disorder. In this context, since the subject is up-to-date, a descriptive analysis of the data obtained as a result of the literature review was made for thesis and article studies conducted between 2009-2021. While searching the literature for resources on electronic platforms (Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, ULAKBİM, Dergipark, Academic Search Complete, EbscoHost, Proquest, ERIC, JSTOR, Worldcat.org and Google scholar), “online safety”, “online risks”, “cyberbullying”, “autism”, “autism spectrum disorder” keywords were used. As a result of the literature review, 8 researches carried out abroad were reached. The studies reviewed were conducted in USA, Canada, Netherlands, Taiwan, and UK. The results of the studies examined: individuals with autism spectrum disorder are in online environments, they are likely to be exposed to cyberbullying, cyberbullying is a risk for all children especially those with special educational needs, individual and family education is necessary in coping with cyberbullying and that it is important. It is thought that there is a need for new researches due to the insufficient amount of researches related to the subject.

Keywords: Autism, autism spectrum disorder, cyberbullying, online risks.

ÖZEL EĞİTİM KURUMUNA DEVAM EDEN ÖĞRENCİ AİLELERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR

Prof. Dr. Zeynep TEZEL

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

E-mail: ztezel@kku.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0776-1844

Dilan KAHRAMANER

Sosyal Çalışmacı

E-mail: dkahramaner@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1658-0316

Sümeyye YEŞİL

Sosyal Çalışmacı

E-mail: smysl.98@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-0541-7596

Özet: Engellilik; doğumdan önce, doğum sırasında veya doğum sonrasında oluşan bir nedenden dolayı zihinsel, ruhsal, bedensel ve sosyal yeteneklerin kısmen veya tamamen kaybedilmesi sonucunda temel ihtiyaçların ve günlük sosyal aktivitelerin karşılanamama durumunu ifade eder. Aile ve eğitim, toplumsal yapı ve düzen içindeki önemli kurumların başında gelmektedir. Aile üyelerinin, özel eğitimin ve çevrenin birey üzerindeki etkisi büyüktür. Aile ve özel eğitim profesyonelleri, engelli bireyler üzerinde en doğru bilgiye sahip olan kişilerdir. Engelli çocuğu olan aileler yaşamları boyunca birçok sorunla karşılaşmakta ve kimi zaman bu sorunları çözmekte güçlük çekmektedirler. Çocuğunun engel durumunu kabullenme süreci oldukça zordur. Bu süreçte ailelerin her açıdan desteğe olan ihtiyaçları artmaktadır. Çocuğunun engel durumunu kabul eden aileler çocuğun eğitimine ağırlık verirler. Eğitimle sağlanan olumlu değişim ailelere gelecek için umut vaadeder. Bu yönden aileler her açıdan desteklenmelidir. Aile, çevre, toplum ve yasaların engelli bireyler ve ailelerine yönelik desteği oldukça önemlidir. Bu çalışma Kırıkkale ilinde eğitim veren bir Özel Eğitim Okulu'na devam eden çocukların aileleri ile gerçekleştirilen nitel bir çalışmadır. Yüzyüze görüşme tekniği ile toplanan veriler sistematik olarak önceden belirlenen temalara göre (çocuğa tanı konulması ve ailenin kabullenme süreci, ailenin engel durumu hakkında bilgi düzeyleri, duygu durumları, eşler arası ve kardeşler arası ilişkiler, aile destek sistemleri) betimlenmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otizm, otizm spektrum bozukluğu-OSB, engelli, özel eğitim. aile.

PROBLEMS OF THE FAMILIES OWNING AUTISTIC KIDS WHO ARE TRAINED AT SPECIAL EDUCATION CENTRES.

Abstract: Disability; It refers to the situation where basic needs and daily social activities cannot be met as a result of partial or complete loss of mental, spiritual, physical and social abilities due to a reason before, during or after birth. Family and education are among the most important institutions in the social structure and order. Family members, special education and the environment have a great impact on the individual. Family and special education professionals are the people who have the most accurate information about the mentally handicapped individual. Families with disabled children face many problems throughout their lives and sometimes have difficulties in solving these problems. Families with disabilities need more support in this process. The process of accepting your child's disability is very difficult.

In this process, families' need for support in every aspect is increasing. Families who accept their child's disability place emphasis on the education of the child. Positive change brought about by education gives hope to families for the future. In this respect, families should be supported in every way. The support of family, environment, society and laws for disabled individuals and their families is very important. This study is a qualitative study conducted with the families of children attending a special education school in Kırıkkale. The data collected by the face-to-face interview technique were systematically described and interpreted according to predetermined themes (diagnosis of the child and the family's acceptance process, the level of knowledge about the family's disability, emotional states, relationships between spouses and siblings, and family support systems).

Keywords: Autism, autism spectrum disorder-ASD, disabled, special education, parent.